

32001L0065

L 283/28

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS LAPJA

2001.10.27.

**AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2001/65/EK IRÁNYELVE
(2001. szeptember 27.)**

a 78/660/EGK, a 83/349/EGK és a 86/635/EGK irányelvnek az egyes társaságok, illetve a bankok, valamint egyéb pénzügyi intézmények éves és összevont (konszolidált) beszámolójára vonatkozó értékelési szabályok tekintetében történő módosításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, különösen annak 44. cikke (2) bekezdésének g) pontjára,

tekintettel a Bizottság javaslatára ⁽¹⁾,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére ⁽²⁾,

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően ⁽³⁾,

mivel:

- (1) Az egyes társaságok éves beszámolójáról szóló 1978. július 25-i 78/660/EGK negyedik tanácsi irányelv ⁽⁴⁾ 32. cikke megköveteli, hogy az éves beszámolóban kimutatott tételek értékelésének alapja a beszerzési ár vagy az előállítási költség.
- (2) A 78/660/EGK irányelv 33. cikke felhatalmazza a tagállamokat arra, hogy engedélyezzék vagy előírják a társaságoknak, hogy egyes eszközeiket átértékeljék, újrabeszerzési értéken értékeljék, vagy más módszer szerint figyelembe vegyék az infláció hatását az éves beszámolóban kimutatott tételekre.
- (3) Az összevont (konszolidált) beszámolóról szóló, 1983. június 13-i 83/349/EGK hetedik tanácsi irányelv ⁽⁵⁾ 29. cikke előírja, hogy az összevont (konszolidált) beszámolóban szereplő eszközöket és forrásokat a 78/660/EGK irányelv 31–42. és 60. cikkével összhangban értékeljék.
- (4) A bankok és más pénzügyi intézmények éves és összevont (konszolidált) beszámolójáról szóló, 1986. december 8-i 86/635/EGK tanácsi irányelv ⁽⁶⁾ első cikke megköveteli, hogy az eszközöket és forrásokat a 78/660/EGK irányelv 31–42. cikkével összhangban értékeljék, kivéve ha a 86/635/EGK irányelv másként rendelkezik.

(5) A biztosítók éves és összevont (konszolidált) beszámolójáról szóló, 1991. december 19-i 91/674/EGK tanácsi irányelvvel ⁽⁷⁾ összhangban készítik. A 78/660/EGK és a 83/349/EGK irányelv módosításai nem érintik a 91/674/EGK irányelv rendelkezéseit, de a Bizottság, illetékes tanácsadó testülettel folytatott konzultációt követően, erre vonatkozóan is előterjeszhet hasonló módosító javaslatot.

(6) A nemzetközi pénzügyi piacok dinamikus jellege széles körben eredményezi nemcsak a hagyományos elsődleges pénzügyi instrumentumok, mint a részvények, kötvények alkalmazását, hanem a származékos pénzügyi instrumentumok különféle formáit is, mint a szabványosított és nem szabványosított határidős ügyletek, az opciós és a swapügyletek.

(7) Az előbbi pénzügyi instrumentumokat illetően a vezető standardalkotók világszerte az értékelés múltbeli költség módszerétől eltávolodva, a valósérték-alapú elszámolás módszere felé fordulnak.

(8) „A számvitel területén történő összehangolásról: egy új stratégia a nemzetközi összehangolás irányába” című bizottsági közlemény az Európai Unió feladatává tette, hogy a Közösség számviteli irányelveinek és a nemzetközi számviteli standardalkotásban, kiemelten a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság (International Accounting Standards Committee – IASC) keretében történő fejlődés standardjainak összhangját fenntartsa.

(9) Annak érdekében, hogy a nemzetközileg elfogadott számviteli standardok és a 78/660/EGK, a 83/349/EGK és a 86/635/EGK irányelvek közötti összhang fennmaradjon, szükséges módosítani ezeket az irányelveket azért, hogy lehetőség legyen egyes pénzügyi eszközök és források valós értéken történő értékelésére. Ez az Európai Unió társaságait képessé teszi arra, hogy beszámolójukat az aktuális számviteli fejlődéssel összhangban készíthessék.

(10) A 78/660/EGK, a 83/349/EGK és a 86/635/EGK irányelvek e módosítása összhangban van az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz 2000. június 13-án intézett, az EU számviteli tájékoztatási stratégiájáról szóló bizottsági közleménnyel, amely javasolja a tőzsdén jegyzett társaságok összevont (konszolidált) beszámolójának az elfogadott nemzetközi számviteli standardok alapján történő elkészítését. Ennek a módosításnak a célja az, hogy lehetővé tegye a nemzetközi számviteli standardok alkalmazását a pénzügyi instrumentumok elismerésénél és értékelésénél.

⁽¹⁾ HL C 311., 2000.10.31., 1. o.

⁽²⁾ HL C 268., 2000.9.19., 1. o.

⁽³⁾ Az Európai Parlament 2001. május 15-i véleménye (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé) és a Tanács 2001.5.30-i határozata.

⁽⁴⁾ HL L 222., 1978.8.14., 11. o. A legutóbb az 1999/60/EK irányelvvel (HL L 162., 1999.6.26., 65. o.) módosított irányelv.

⁽⁵⁾ HL L 193., 1983.7.18., 1. o. A legutóbb az 1994. évi Csatlakozási Okmánnyal módosított irányelv.

⁽⁶⁾ HL L 372., 1986.12.31., 1. o.

⁽⁷⁾ HL L 374., 1991.12.31., 7. o.

- (11) A pénzügyi információknak a Közösség egészében történő összehasonlíthatósága szükségessé teszi, hogy a tagállamoktól megköveteljék az egyes pénzügyi instrumentumok valóérték-alapú elszámolás módszerének bevezetését. A tagállamok e módszer alkalmazását engedélyezik a 78/660/EGK, a 83/349/EGK, a 86/635/EGK irányelvek hatálya alá tartozó valamennyi társaságnak vagy bármely társasági csoportnak mind az éves és az összevont (konszolidált) beszámolójára, vagy kizárólag az összevont (konszolidált) beszámolójára vonatkozóan. Továbbá, a tagállamok engedélyt kapnak arra, hogy e módszer alkalmazását előírják valamennyi társaságnak vagy a társaságok bármely csoportjának, mind az éves és az összevont (konszolidált) beszámolójára, vagy kizárólag az összevont (konszolidált) beszámolójára vonatkozóan.
- (12) A valóérték-alapú elszámolás csak azoknál a tételeknél lehetséges, amelyek tekintetében megfelelő nemzetközi konszenzus van arról, hogy a valóérték-alapú elszámolás megfelelő. A jelenlegi közös álláspont szerint a valóérték-alapú elszámolás nem alkalmazható valamennyi pénzügyi eszközre és forrásra, így például a banki elszámoláshoz kapcsolódók többségénél.
- (13) A kiegészítő mellékletben bizonyos információkat kell közölni azokról a pénzügyi instrumentumokról, amelyeket a mérlegben való értékben értékelték. Az üzleti jelentésben tájékoztatást kell adni a társaság kockázatkezelési célkitűzéseiről és a pénzügyi instrumentumok hasznosítására vonatkozó politikájáról.
- (14) A származékos pénzügyi instrumentumoknak jelentős hatása lehet a társaságok pénzügyi helyzetére. A származékos pénzügyi eszközökről és ezek való értékéről az adatokat akkor is közölni kell, ha a társaság nem alkalmazza a valóérték-alapú elszámolást. Annak érdekében, hogy csökkentsék a kis társaságok adminisztrációs terheit, a tagállamoknak megengedett, hogy mentesítsék azokat ezen adatközlési kötelezettség alól.
- (15) A pénzügyi instrumentumok számvitele a beszámolóképzítés gyorsan fejlődő területe, amely szükségessé teszi, hogy a Bizottság azt a tagállamok valóértékelés-alapú elszámolással kapcsolatos gyakorlati tapasztalataira alapozottan felülvizsgálja,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

A 78/660/EGK irányelv a következőképpen módosul:

1. A következő szakasszal egészül ki:

„7a. SZAKASZ

Valós értéken történő értékelés

42a. cikk

(1) A 32. cikktől eltérve, és e cikk (2)–(4) bekezdésében írt feltételekre is figyelemmel, a tagállamoknak meg kell engedniük vagy elő kell írniuk valamennyi társaságra vagy a társaságok bármely csoportjaira a pénzügyi instrumentumok – beleértve a származékos pénzügyi instrumentumokat is – való értéken történő értékelését.

Az ilyen engedélyezés vagy kötelezettség a 83/349/EGK irányelvben meghatározott összevont (konszolidált) beszámolóra korlátozható.

(2) Ezen irányelv alkalmazásában azt az árualapú szerződést, amely feljogosítja a szerződő feleket, hogy a szerződést akár pénzben, akár más pénzügyi instrumentummal teljesítsék, származékos pénzügyi instrumentumnak kell tekinteni, kivéve ha

a) a felek azt a társaság várható beszerzési, értékesítési vagy használati célkitűzése érdekében kötötték és tartják fenn;

b) azt ilyen céllal kezdeményezték; és

c) várhatóan eszközátadással teljesül.

(3) Az (1) bekezdést csak azokra a kötelezettségekre kell alkalmazni, amelyek:

a) kereskedési portfólió részeként állnak fenn; vagy

b) származékos pénzügyi instrumentumok.

(4) Az (1) bekezdés szerinti értékelés nem vonatkozik a következőkre:

a) az esedékességükig megtartott nem származékos pénzügyi instrumentumokra;

b) a társaság saját kölcsöneire és követeléseire, ha azokat nem tekintik kereskedelmi célúnak; és

c) a leányvállalatokban, a társult vállalkozásokban és a közös vállalkozásokban szerzett részesedést jelentő befektetésekre, a társaság által kibocsátott tulajdoni részesedést jelentő instrumentumokra, az üzleti kombinációk körébe tartozó feltételes szerződésekre, valamint más, az általános elvárásokkal szemben olyan különleges jellemzőkkel rendelkező pénzügyi instrumentumokra, amelyeket a többi pénzügyi instrumentumtól eltérően kell számba venni.

(5) A 32. cikktől eltérve, a tagállamok megengedhetik, hogy a fedezeti ügyletek elszámolási rendszerének való értéket alapul vevő módszerét figyelembe véve a fedezett tételeket, bármely fedezett tételnek minősülő eszközre vagy forrásra vonatkozóan, vagy ezek meghatározott arányos része esetében, sajátos, a módszerből következő összegben értékeljék.

42b. cikk

(1) A 42a. cikkben említett valós értéket a következők szerint kell meghatározni:

- a) a piaci értéket kell alapul venni azoknál a pénzügyi instrumentumoknál, amelyek esetében a mértékadó piac könnyen azonosítható. Ha a piaci érték nem könnyen meghatározható egy adott instrumentumra, de annak összetevőire vagy egy hasonló instrumentumra meghatározható, a piaci érték az összetevőkből vagy a hasonló instrumentumból képezhető; vagy
- b) az általános értékelési eljárások és módszerek alapján kapott értéket kell annak tekinteni azokra az instrumentumokra, amelyeknél a mértékadó piac nem könnyen azonosítható. Az ilyen értékelési eljárásoknak és módszereknek biztosítaniuk kell, hogy a piaci értéket ésszerűen közelítsék.

(2) Azokat a pénzügyi instrumentumokat, amelyeket nem lehet az (1) bekezdés szerinti módszerekkel megbízhatóan értékelni, a 34–42. cikkben foglaltaknak megfelelően kell értékelni.

42c. cikk

(1) A 31. cikk (1) bekezdése c) pontjának ellenére, ha egy pénzügyi instrumentumot a 42b. cikk szerint értékelték, az értékváltozást figyelembe kell venni az eredménykimutatásban. Az ilyen változás azonban a saját tőkében, a valós értékelés tartalékával szemben számolandó el akkor, ha:

- a) a számba vett instrumentum fedezeti célt szolgál olyan fedezeti ügylet elszámolási rendszer keretében, amely megengedi, hogy az értékváltozás egészét vagy részét ne az eredménykimutatásban szerepeltessék; vagy
- b) az értékváltozás olyan átszámítási különbözethez kapcsolódik, amely a vállalkozásnak külföldi vállalkozásban lévő nettó befektetése részét képező valamely monetáris tétel átszámítása során keletkezett.

(2) A tagállam engedélyezheti vagy előírhatja, hogy az értékesíthető pénzügyi eszköz – ide nem értve a származékos pénzügyi instrumentumot – értékváltozását közvetlenül a saját tőkébe, a valós értékelés tartalékába vegyék fel.

(3) A valós értékelés tartalékába felvett összeget módosítani kell, ha az (1) és (2) bekezdés alkalmazásához arra már nincs szükség.

42d. cikk

Amennyiben a pénzügyi instrumentumokat valós értéken értékelték, a kiegészítő mellékletben közölni kell:

- a) azokat a jelentős feltételezéseket, amelyek az értékelési eljárásokat és módszereket alátámasztják, ha a valós értéket a 42b. cikk (1) bekezdésének b) pontjával összhangban határozták meg;

- b) a pénzügyi instrumentumok csoportjai szerint a valós értéket, az értékváltozásnak a közvetlenül az eredményben, illetve a valós értékelés tartalékában elszámolt összegét;

- c) a származékos pénzügyi instrumentumok minden egyes csoportjára információt az instrumentumok nagyságáról és jellemzőiről, beleértve a jelentős határidőket és feltételeket, amelyek befolyásolhatják a jövőbeni cash flow összeget, ütemezését, biztonságát; és

- d) a valós értékelés tartalékában az üzleti évben bekövetkezett változásairól összeállított táblázatot.”

2. A 43. cikk (1) bekezdésében:

- a) a 10. pontban a „31. és 34–42. cikk”-re történő hivatkozás helyébe a „31. és 34–42c. cikk”-re történő hivatkozás lép; és

- b) a következő ponttal egészül ki:

„14. Amennyiben a pénzügyi instrumentumokat nem valós értéken értékelik a 7a. szakasszal összhangban:

- a) a származékos pénzügyi instrumentumok minden egyes csoportjára vonatkozóan:

- i) az instrumentumok valós értéke, ha ez az érték meghatározható a 42b. cikk (1) bekezdésében előírt valamely módszer szerint;

- ii) adatok az instrumentumok nagyságáról és jellemzőiről;

- b) a 42a. cikk alá tartozó olyan befektetett pénzügyi eszközökre vonatkozóan, amelyeket a valós értéket meghaladó értéken tartanak nyilván anélkül, hogy alkalmaznák azokra a 35. cikk (1) bekezdése c. pontjának aa) alpontjával összhangban lévő értékvesztés elszámolását:

- i) vagy az egyedi eszközök vagy azok megfelelő csoportjainak könyv szerinti értéke és valós értéke;

- ii) annak oka, hogy miért nem csökkentették a könyv szerinti értéket, azt a körülményt is bemutatva, amely alátámasztja azt a nézetet, hogy a könyv szerinti érték visszanyerhető lesz.”

3. A 44. cikk (1) bekezdése helyébe a következő szövegrész lép:

„(1) A tagállamok engedélyezhetik a 11. cikkben említett társaságoknak egyszerűsített kiegészítő melléklet készítését, a 43. cikk (1) bekezdésének 5–12. pontjában és (14) bekezdésének a) pontjában megkövetelt adatokat mellőzésével. A mellékletben azonban közölni kell a 43. cikk (1) bekezdésének 6. pontjában meghatározott adatokat, valamennyi tételre nézve összesítetten.”

4. A 46. cikk (2) bekezdése a következő ponttal egészül ki:

„f) a pénzügyi instrumentumoknak a társaság által történő hasznosításával kapcsolatban, és amennyiben lényeges az eszközök és források, a pénzügyi helyzet, valamint az eredmény megítéléséhez,

- a társaság pénzügyi kockázatkezelési célkitűzéseire és politikájára, beleértve az olyan várható tranzakciók főbb típusai fedezeti ügyleteire vonatkozó politikát is, amelyeket így kezelnek, és
- a társaság ár-, hitel-, likviditási és cash flow kockázatoknak való kitettségére.”

5. az 59. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontjában a „31–42. cikk”-re történő hivatkozás helyébe a „7. és 7a. szakasz”-ra történő hivatkozás lép;

6. a következő cikkel egészül ki:

„61a. cikk

A Bizottság legkésőbb 2007. január 1-jéig felülvizsgálja a 42a–42d. cikknek, a 43. cikk (1) bekezdése 10. és 14. pontjának, a 44. cikk (1) bekezdésének, a 46. cikk (2) bekezdése f) pontjának, valamint az 59. cikk (2) bekezdése a) és b) pontjának rendelkezéseit a valósérték-alapú elszámolás tekintetében szerzett tapasztalatok fényében, figyelembe véve a számvitel nemzetközi fejlődését, és szükség esetén javasolja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a fent említett cikkek módosítását.”

2. cikk

A 83/349/EGK hetedik irányelv a következőképpen módosul:

1. A 29. cikk (1) bekezdése helyébe a következő szövegrész lép:

„(1) Az összevont (konszolidált) beszámolóban szereplő eszközöket és forrásokat egységes módszerekkel kell értékelni a 78/660/EGK irányelv 7. és 7a. szakaszával, valamint 60. cikkével összhangban.”

2. A 34. cikkben:

a) a 10. pontban a „31. és 34–42. cikk”-re történő hivatkozás helyébe a „31. és 34–42c. cikk”-re történő hivatkozás lép, és

b) a következő pontokkal egészül ki:

„14. Amennyiben a pénzügyi instrumentumokra a valós értéken történő értékelést alkalmazzák a 78/660/EGK irányelv 7a. szakaszával összhangban:

- a) az értékelési eljárásokat és módszereket alátámasztó jelentős feltételezések, ha a valós értéket az említett irányelv 42b. cikke (1) bekezdésének b) pontja szerint állapították meg;
- b) a pénzügyi instrumentumok csoportjai szerint a valós érték, az értékváltozás, amelyet közvetlenül az eredményben vagy az említett irányelv 42c. cikkével összhangban a valós értékelés tartalmában vettek számba;

c) a származékos pénzügyi instrumentumok minden egyes csoportjára vonatkozóan információ az instrumentumok nagyságáról és jellemzőiről, beleértve a jelentős határidőket és feltételeket, amelyek befolyásolhatják a jövőbeni cash flow összegét, ütemezését, biztonságát; és

d) a valós értékelés tartalmában az üzleti évben bekövetkezett változásokról összeállított táblázat.

15. Amennyiben a pénzügyi instrumentumokat nem valós értéken értékelik a 78/660/EGK irányelv 7a. szakaszával összhangban:

a) a származékos pénzügyi instrumentumok minden egyes csoportjára vonatkozóan:

i) az instrumentumok valós értéke, ha ez az érték meghatározható az említett irányelv 42b. cikkének (1) bekezdésében előírt valamely módszer szerint;

ii) adatok az instrumentumok nagyságáról és jellemzőiről; és

b) az említett irányelv 42a. cikke alá tartozó olyan befektetett pénzügyi eszközökről, amelyeket a valós értéküket meghaladó értéken tartanak nyilván anélkül, hogy alkalmaznák azokra az említett irányelv 35. cikke (1) bekezdése c) pontjának aa) alpontjával összhangban lévő értékvesztés elszámolását:

i) vagy az egyedi eszközök vagy azok megfelelő csoportjainak könyv szerinti értéke és valós értéke;

ii) annak oka, hogy miért nem csökkentették a könyv szerinti értéket, azt a körülményt is bemutatva, amely alátámasztja azt a nézetet, hogy a könyv szerinti érték visszanyerhető lesz.”

3. A 36. cikk (2) bekezdése a következő ponttal egészül ki:

„e) a pénzügyi instrumentumoknak a vállalkozások által történő hasznosításával kapcsolatban, és ahol lényeges az eszközök és források, a pénzügyi helyzet, valamint az eredmény megítéléséhez,

- a vállalkozások pénzügyi kockázatkezelési célkitűzéseire és politikájára, beleértve az olyan várható tranzakciók főbb típusai fedezeti ügyleteire vonatkozó politikát is, amelyeket így kezelnek, és
- az ár-, a hitel-, a likviditási és a cash flow kockázatoknak való kitettségre.”

4. A következő cikkel egészül ki:

„50a. cikk

A Bizottság legkésőbb 2007. január 1-jéig felülvizsgálja a 29. cikk (1) bekezdésének, a 34. cikk (10), (14) és (15) bekezdésének és a 36. cikk (2) bekezdése e) pontjának rendelkezéseit a valósérték-alapú elszámolás tekintetében szerzett tapasztalatok fényében, figyelembe véve a számvitel nemzetközi fejlődését, és szükség esetén javasolja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a fent említett cikkek módosítását.”

3. cikk

A 86/635/EGK irányelv 1. cikkének (1) bekezdése helyébe a következő szövegrész lép:

„(1) A 78/660/EGK irányelv 2., 3. cikkét, a 4. cikk (1), (3)–(5) bekezdését, a 6., 7., 13., 14. cikkét, a 15. cikk (3) és (4) bekezdését, a 16–21. cikkét, a 29–35. cikkét, a 37–41. cikkét, a 42. cikk első mondatát, a 42a–42d cikkét, a 45. cikk (1) bekezdését, a 46. cikk (1) és (2) bekezdését, a 48–50. cikkét, az 50a. cikkét, az 51. cikk (1) bekezdését, az 56–59. cikkét, a 61. és 61a. cikkét alkalmazni kell az ezen irányelv 2. cikkében említett intézményekre, kivéve ha ez az irányelv másként rendelkezik. Azonban ezen irányelv 35. cikkének (3) bekezdését, 36., 37. cikkét és 39. cikkének (1)–(4) bekezdését nem kell alkalmazni a 78/660/EGK irányelv 7a. szakaszával összhangban értékelt eszközökre és forrásokra.”

4. cikk

(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2004. január 1-jéig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal belső joguknak azokat a főbb rendelkezéseit, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

5. cikk

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2001. szeptember 27-én.

az Európai Parlament részéről

az elnök

N. FONTAINE

a Tanács részéről

az elnök

C. PICQUÉ